

2010Z00817

Vragen van de leden Poppe, Van Velzen (beiden SP) en Eijsink (PvdA) aan de staatssecretaris van Defensie over gevaarlijke stoffen afkomstig van defensiematerieel in Uruzgan. (Ingezonden 18 januari 2010)

1

Is het waar dat het Britse ministerie van Defensie al in 2008 alarm heeft geslagen over gevaarlijk hoge concentraties van het zogeheten 'kristallijn silica' op oorlogsmaterieel dat in Afghanistan is gebruikt? Kunt u de brandbrief waarin de Britten kenbaar maken dat deze kankerverwekkende stof in onaanvaardbaar grote hoeveelheden loskomen bij het schoonspuiten, repareren en onderhouden van tanks, jeeps, pantservoertuigen en vliegtuigen aan de Kamer sturen?

4

Is het waar dat de Britten al hun militairen en particuliere onderhoudsaannemers al in 2008 opdroegen om maatregelen te treffen ter voorkoming van het vrijkomen van teveel fijnstof en dat het de Engelsen werd afgeraden om perslucht te gebruiken bij het reinigen van materieel dat uit Afghanistan komt?

In een gerubriceerd document, gedateerd 16 september 2008 en bestemd voor alle gecontracteerde onderhoudsbedrijven, is vanuit het Britse Ministerie van Defensie aandacht gevraagd voor de mogelijke blootstelling aan respirabel kristallijn silica bij onderhoudswerkzaamheden aan materieel dat afkomstig is uit uitzendgebieden. Het document is in december 2009 aan het Nederlandse Ministerie van Defensie bekend gesteld. In het document worden blootstellinglimieten vermeld en worden maatregelen aanbevolen waarmee blootstelling wordt beperkt. Het Britse Ministerie van Defensie heeft inmiddels een ongerubriceerde versie van het document ter beschikking gesteld. Deze treft u als bijlage aan.

2

Is er sprake van natuurlijk stof uit het gebied? Zo ja, bestaat er dan ook niet een algemener gezondheidsrisico voor het personeel in Uruzgan bij het rijden met genoemde voertuigen en het daardoor opwerpen van extreem hoge concentraties stof? 2)

3

Zijn er metingen verricht om de concentratie van kristallijn silica vast te stellen? Zo nee, bent u bereid metingen te laten verrichten bij stofproductie tijdens het schoonmaken materieel en in de stofwolken die ontstaan door het rijden met dit materieel? Zo nee, waarom niet?

5

Is het waar dat u geen instructies heeft gegeven en geen maatregelen heeft getroffen om het inademen van deze gevaarlijke stof te voorkomen, terwijl er bij het onderhoud van het Nederlands materieel geregeld met perslucht wordt gewerkt? Waarom hebt u dat niet gedaan? Welke maatregelen gaat u alsnog treffen? Bent u bereid om in ieder geval de maatregelen zoals de Britten die ingevoerd hebben ook voor onze manschappen te laten gelden?

Afghanistan is een droog en bergachtig land waar veel natuurlijk stof voorkomt. Een belangrijk deel van het stof bestaat uit fijn zand en gesteente. In zand en gesteente komt kwarts voor. Kwarts is één van de kristallijne vormen van silicium(di)oxide die in de natuur voorkomen. Als stof zeer fijn is bestaat de kans dat het tot diep in de longen terecht kan komen. We spreken dan van zogenaamd respirabel stof. Een schadelijk effect van langdurige blootstelling aan respirabel kwarts is het ontstaan van silicose, ook wel stoflongen genoemd, en een verhoogd risico op longtumoren. De kans op gezondheidseffecten neemt toe naarmate de blootstelling toeneemt, vooral bij jarenlange dagelijkse blootstelling. Er is daarom een grenswaarde vastgesteld als tijdgewogen gemiddelde over 8 uur per dag, 5 dagen per week gedurende een arbeidsleven.

Het risico van stof- en kwartsblootstelling is tijdens verschillende uitzendingen onderzocht. Zowel tijdens UNMEE in Eritrea, SFIR in Irak, als in Afghanistan is onderzoek naar stofblootstelling verricht. De conclusie van de onderzoeken was dat er geen onherstelbare gezondheidseffecten door stof en kwartsblootstelling te verwachten zijn, onder meer omdat de blootstellingen een tijdelijk karakter hebben. Wel kunnen er kortdurende gezondheidseffecten optreden, zoals hoesten en kortademigheid.

Blootstelling aan stof en het daarin aanwezige kwarts treedt vooral op tijdens zandstormen en bij opwaaiend stof door voertuigverplaatsingen. Door het verharden van wegen en landingsplaatsen in en bij de militaire bases wordt de stofbelasting teruggedrongen. Waar mogelijk worden stoffilters op de airco's van de slaapvertrekken geplaatst. Het personeel krijgt stofmaskers mee in de persoonlijke uitrusting. Er wordt naar gestreefd om tijdens piekblootstellingen zoveel mogelijk de blootstelling te reduceren door bijvoorbeeld binnen te blijven of een stofmasker met P3-filter te dragen. Personeel wordt tijdens het opwerkprogramma en ter plaatse voorgelicht over het doel van deze maatregelen door de specialist Hygiëne en Preventieve Gezondheidszorg (HPG) of door de arts.

Met bovenstaande maatregelen kan de stofbelasting, binnen de beperkte mogelijkheden in een operationele omgeving, zoveel mogelijk worden gereduceerd. Voor schoonmaakwerkzaamheden wordt geadviseerd geen perslucht of bezem te gebruiken, maar door middel van afspoelen, nat afnemen of met behulp van een speciale stofzuiger het stof te verwijderen en daarbij gebruik te maken van adembescherming.

6

Hoeveel mensen zijn potentieel in contact gekomen met deze stof? Bent u bereid deze mensen te registreren zodat indien zij hierdoor later ernstige gezondheidsproblemen krijgen bekend is dat zij bij het uitoefenen van hun beroep met deze stof in aanraking gekomen zouden kunnen zijn?

Iedere militair in Afghanistan zal tijdens de uitzending gemiddeld een enigszins hogere blootstelling aan stof krijgen dan in Nederland. De uiteindelijke blootstelling is daarbij mede afhankelijk van de functie van de desbetreffende militair. Blijvende of ernstige gezondheidsklachten zijn gezien de gemeten concentraties kwarts in stof in Afghanistan, Eritrea en Irak, de blootstellingduur en de aanbevolen maatregelen zeer onwaarschijnlijk. Er is daarom onvoldoende aanleiding een registratie bij te houden.

1) De Telegraaf, 14 januari 2010: "Soldaten Uruzgan bezorgd om fijnstof"

2) Belgian Safe Work Information Center (BeSWIC): "Meting van de beroepsblootstelling aan inadembaar kristallijn silica (IKS)"

http://www.beswic.be/nl/topics/dangerous_substances/silica